

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BROJ: 82 0 P 011626 20 Rev
Banjaluka, 11.11.2020. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija, Tanje Bundalo kao predsjednika vijeća, Davorke Delić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužioca V.P., sina P. iz N.B., zastupanog u revizionom postupku po punomoćniku M.B., advokatu iz B., protiv tuženog Fabrika za ... d.o.o. S., zastupana po punomoćniku D.S., advokatu iz B.L., radi utvrđivanja vrijednosti akcija, odlučujući o reviziji tužioca izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Bijeljini broj 82 0 P 011626 20 Gž 2 od 13.04.2020. godine, na sjednici održanoj dana 11.11.2020. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Srebrenici broj 82 0 P 011626 13 P od 06.05.2019. godine, djelimično je usvojen tužbeni zahtjev tužioca i obavezan tuženi da tužiocu na ime razlike između isplaćenog iznosa i iznosa koji je trebao isplatiti prema tržišnoj vrijednosti akcija isplati ukupan iznos od 2.858,25 KM, sa zakonskom kamatom počev od 03.11.2012. godine do konačne isplate, kao i da mu nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 2.808,00 KM, sve to u roku od 15 dana, dok je u preostalom dijelu tužbeni zahtjev tužioca odbijen.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Bijeljini broj 82 0 P 011626 20 Gž 2 od 13.04.2020. godine žalba tužioca i žalba tuženog su odbijene i prvostepena presuda potvrđena.

Blagovremeno izjavljenom revizijom drugostepenu presudu pobija tužilac iz razloga povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužioca da se utvrdi da je tržišna cijena akcija tužene na dan 03.11.2012. godine 9,53 KM po jednoj akciji, što je tuženi dužan priznati i trpiti, zahtjev da se utvrdi da cijena akcija tužene utvrđena u procjeni kapitala iste Fabrike od strane procjenitelja Vladana Jovića iz novembra 2012. godine u iznosu od 2,1271 KM po jednoj akciji nije saglasna sa tržišnom vrijednosti akcija 9,53 KM po jednoj akciji, kao i da se obaveže tuženi da tužiocu na ime razlike između isplaćenog iznosa i iznosa koji je trebao isplatiti prema tržišnoj vrijednosti akcija isplati ukupno 84.352,77 KM, sa zakonskom zateznom kamatom od 03.11.2012. godine pa do konačne isplate, te da tuženi tužiocu naknadi troškove postupka.

Na osnovu izvedenih dokaza i rezultata cjelokupnog postupka prvostepeni sud je utvrdio: da je tužilac bio akcionar Fabrika za ... d.o.o. S. i raspolagao sa 11.434 akcija; da je skupština akcionara Fabrika za ... d.o.o. S. 03.11.2012. godine donijela odluku o organizovanju i promjeni pravne forme akcionarskog društva u društvo sa ograničenom odgovornošću; da je tužilac iskoristio pravo na nesaglasnost i po obavještenju i pozivu pravnog prednika tuženog 12.11.2012. godine, podnio dana 13.11.2012. godine zahtjev za otkup akcija; da je tuženi pismom od 20.11.2012. godine obavijestio tužioca da je ovlašteni procjenitelj (Jović Vladan) izvršio procjenu i da je vrijednost jedne akcije 2,1271 KM, a dana 10.12.2012. godine tužiocu je na ime otkupa 11.434 akcija uplatio iznos od 24.352,29 KM, odnosno 2,1271 KM za jednu akciju; da je kod Osnovnog suda u Srebrenici vođen spor u vezi iste pravne stvari u kome je nesaglasni akcionar D.C. iz Z. protiv istog tuženog podnio tužbu radi utvrđivanja pune cijene akcija jer se (kao i tužilac iz ovog predmeta) nije saglasio sa odlukom tuženog od 03.11.2012. godine o promjeni organizacionog oblika u d.o.o., koji je pravosnažno završen presudom Okružnog suda u Bijeljini broj 82 0 P 011628 17 Gž od 20.09.2017. godine kojom je između ostalog utvrđeno da je tržišna vrijednost akcija tuženog na dan 03.11.2012. godine iznosila 2,38 BAM po jednoj akciji i obavezan tuženi da nesaglasnom akcionaru D.C. isplati razliku do pune vrijednosti akcija, odnosno razliku između 2,1271 BAM koju je na dan 03.11.2012. godine utvrdio vještak Vladan Jović i vrijednosti 2,38 BAM po jednoj akciji, koja vrijednost predstavlja utvrđenu vrijednost akcija tuženog na dan 03.11.2012. godine u toj pravosnažno okončanoj parnici; da prema nalazu vještaka Jovičić Stamene, datom u ovoj parnici, tržišna vrijednost akcija utvrđena procjenom kapitala, na dan 31.12.2012. godine po knjigovodstvenoj metodi iznosi 7,042 KM, a po likvidacionoj metodi 9,24 KM.

Kod ovako utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud nalazi da je presuda koja je donesena u predmetu D.C., broj 82 0 P 011628 17 Gž od 20.09.2017. godine, od uticaja na odluku u ovoj pravnoj stvari, zbog odredbe člana 435. stav 12. Zakona o privrednim društvima ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 127/08, 58/09, 100/11, 67/13, 100/17), kojom je propisano da, ako sud pravosnažnom presudom donesenom u postupku po tužbi iz stava 9. ovog člana obaveže društvo da nesaglasnom akcionaru isplati razliku do pune cijene akcija odnosno punu vrijednost akcija, društvo ima obavezu da svim drugim nesaglasnim akcionarima iste klase akcija prizna i isplati istu vrijednost akcija nezavisno od činjenice da li su ti akcionari podnijeli tužbu iz stava 9. ovog člana.

Slijedom toga, zaključuje da tužiocu pripada razlika između isplaćenog iznosa po vrijednosti od 2,1271 po jednoj akciji, do vrijednosti 2,38 BAM za jednu akciju, koliko je utvrđena vrijednost akcija u pravosnažnoj presudi broj 82 0 P 011628 17 Gž od 20.09.2017. godine, pa kako je tužilac rasplagao sa 11.434 akcije za koje mu je tuženi isplatio ukupan iznos od 24.352,29 KM, a trebao

je iznos od 27.210,54 KM, djelimično je usvojio tužbeni zahtjev i obavezao tuženog da tužiocu plati iznos od 2.858,25 KM, a preko tog iznosa je odbio tužbeni zahtjev u ovom dijelu.

Prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtjev da se utvrdi da je tržišna cijena akcija tuženog na dan 03.11.2012. godine 9,53 KM po jednoj akciji, te zahtjev da se utvrdi da cijena akcija tuženog utvrđena u procjeni kapitala iste Fabrike od strane procjenitelja Vladana Jovića iz novembra 2012. godine u iznosu od 2,1271 KM po jednoj akciji nije saglasna sa tržišnom vrijednosti akcija 9,53 KM po jednoj akciji, jer se ovaj utvrđujući zahtjev u smislu člana 54. stav 1. i 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP) ne odnosi na utvrđivanje postojanja odnosno nepostojanja nekog prava ili pravnog odnosa ili istinitost odnosno neistinitost neke isprave, nego na utvrđivanje činjenica.

Drugostepeni sud je žalbu tužioca i žalbu tuženog (na odluku o troškovima postupka) odbio i prvostepenu presudu potvrdio, temeljem odredbe člana 226. i 224. stav 1. tačka 2. ZPP. Obrazložio je da nalaz i mišljenje vještaka ekonomske struke Stamene Jovičić nije od značaja za presuđenje u ovoj pravnoj stvari jer se u ovom postupku, s obzirom na odredbu člana 435. stav 9. i 435. stav 12. člana 435. stav 12. Zakona o privrednim društvima (“Službeni glasnik Republike Srpske” br. 127/08, 58/09, 100/11, 67/13, 100/17 i 82/19), nije mogla utvrditi veća vrijednost akcija od one utvrđene u pravosnažnoj presudi u predmetu 82 0 P 011628 13 P od 06.01.2017. godine, pa tako ni dosuditi tužiocu veći iznos vrijednosti jedne akcije od onog koji je utvrđen u tom postupku.

Drugostepena presuda je pravilna.

Nije sporno među strankama da je tužilac kao akcionar Fabrika za ... d.o.o. S. raspolagao sa 11.434 akcija, da je iskoristio pravo na nesaglasnost i po obavještenju i pozivu pravnog prednika tuženog od 12.11.2012. godine podnio dana 13.11.2012. godine zahtjev za otkup akcija, da je tuženi pismom od 20.11.2012. godine obavijestio tužioca da je ovlaštenu procjenitelj (Jović Vladan) izvršio procjenu i da je vrijednost jedne akcije 2,1271 KM, a dana 10.12.2012. godine tužiocu na ime otkupa 11.434 akcija uplatio iznos od 24.352,29 KM, odnosno 2,1271 KM za jednu akciju.

Takođe, nije sporno da je pravosnažnom presudom Okružnog suda u Bijeljini broj 82 0 P 011628 17 Gž od 20.09.2017. godine vođenog po tužbi nesaglasnog akcionara D.C., između ostalog utvrđeno da je tržišna vrijednost akcija tuženog na dan 03.11.2012. godine iznosila 2,38 BAM po jednoj akciji. U tom postupku sud je prihvatio nalaz vještaka Hasanović Fahrudina, koji je kako proizlazi (a što nije sporno ni među strankama) ovlaštenu procjenitelj ekonomske vrijednosti pravnih lica, imovine, obaveze i kapitala i na tom nalazu zasnovao svoju odluku, a u ovoj parnici izveden je dokaz čitanjem tog nalaza, kao i čitanjem presude broj 82 0 P 011628 17 Gž od 20.09.2017. godine.

Odredbom člana 435. stav 14. Zakona o privrednim društvima (“Službeni glasnik Republike Srpske” br. 127/08, 58/09, 100/11, 67/13, 100/17 i 82/19 - u daljem tekstu ZPD) propisano je da, ako sud pravosnažnom presudom donesenom u postupku po tužbi iz stava 11. ovog člana obaveže društvo da nesaglasnom akcionaru isplati razliku do pune cijene akcija, odnosno punu vrijednost akcija, društvo ima obavezu da svim drugim nesaglasnim akcionarima

iste klase akcija prizna i isplati istu vrijednost akcija nezavisno od činjenice da li su ti akcionari podnijeli tužbu iz stava 11. ovog člana.

Tačno je da se prvostepeni sud u svojoj odluci pozvao na ZPD, sa posljednjim izmjenama tog zakona iz 2017. godine, a drugostepeni sud na ZPD sa posljednjim izmjenama tog zakona iz 2019. godine, objavljenim u "Službenom glasniku RS" broj 82/19, jer je u vrijeme odlučivanja po žalbi došlo do izmjena ZPD. Međutim, time nije došlo do pogrešne primjene zakona kako smatra revident.

Naime, ZPD u osnovnom tekstu, objavljenom u "Službenom glasniku Republike Srpske" br. 127/08, u odredbi člana 435. propisuje prava nesaglasnog akcionara, uslove za otkup akcija, te pravo na podnošenje tužbe i mogućnost suda da za utvrđivanje tržišne vrijednosti akcija odredi ovlaštenog procjenjivača ili drugog stručnjaka radi utvrđivanja saglasnosti koju je odredilo Društvo sa tržišnom vrijednošću akcija (stav 10. člana 435. ZPD). Takođe, stavom 11. člana 435. osnovnog teksta ZPD je propisano da se odluka iz stava 10. odnosi se na sve nesaglasne akcionare akcionare ako je dosuđena vrijednost veća od iznosa koju je akcionarsko društvo ponudilo u skladu sa stavom 7. ovog člana (da Društvo po prijemu zahtjeva plaća akcije u vrijednosti za koju vjeruje da je tržišna vrijednost).

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o privrednim društvima ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 58/09 nije mijenjana odredba člana 435. ZPD, a Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o privrednim društvima objavljenim u "Službenom glasniku Republike Srpske" br.100/11, mijenjana je u dijelu stava 1. i 5., ali ne i stava 10. i 11. člana 435. ZPD.

Takođe, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o privrednim društvima ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 67/13), stav 12. člana 435. suštinski je ostao isti kao raniji stav 10. tog člana, osim što je detaljnije definisano dejstvo sudske odluke koja je već donesena po tužbi nesaglasnog akcionara, a član 435. dopunjen je stavom 13. tako da svaki nesaglasni akcionar može tražiti tužbom isplatu razlike do pune vrijednosti akcija, odnosno vrijednost akcija utvrđenu tom presudom. Odredba člana 435. ZPD izmjenama i dopunama iz 2017. godine ("Službeni glasnik Republike Srpske" br.100/17) nije mijenjana, a izmjenama i dopunama iz 2019. godine ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 82/19) u relevantnom dijelu (sada stav 14.) je ostala ista.

Revident prigovara tumačenju od strane nižestepeni sudova odredbe člana 435. ZPD u relevantnom dijelu, smatrajući da je tako povrijeđeno pravo nesaglasnih akcionara (pa i tužioca) na pristup sudu i da se otvara prostor za zloupotrebe, te da bi navedenu odredbu trebalo shvatiti tako da svaki nesaglasni akcionar ima pravo da se pozove na presudu donesenu po tužbi drugog akcionara i zahtjeva isplatu utvrđene vrijednosti akcija, ali i da ima pravo da vodi „svoj“ sudski postupak i dokazuje eventualno veću vrijednost akcija.

Međutim, kod toga da je navedena zakonska odredba u relevantnom dijelu jasna u pogledu pravnog dejstva odluke suda koja je već donesena po tužbi nesaglasnog akcionara, u odnosu na postupke koje vode drugi nesaglasni akcionari protiv istog tuženog, ona i po ocjeni ovog suda ne ostavlja prostor za drugačije tumačenje od onog kakvo su dali nižestepeni sudovi, a na način kako to revident navodi.

Prema izloženom, pobijana presuda nema nedostataka na koje se ukazuje u reviziji, a ni onih na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, zbog čega je primjenom odredbe člana 248. ZPP revizija odbijena.

Predsjednik vijeća
Tanja Bundalo

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Ačić